

РЕЦЕНЗИЈА НА ТЕКСТ "НЕМАЧКИ ТРГОВЦИ ИЗ ВЕЛИКЕ КИКИНДЕ И ОКОЛНИХ СЕЛА" (АУТОР: ЉУБИША РАУШКИ)

Пре него што су га у логор спровели, дућанција Јакоб, Немац, из Руског Села, сртне се са мојим оцем, који је, такође, држао дућан, па му рече:

„Мирко, дођи колима да ти из свога дућана дам робу за продају јер ћу за који дан и ја бити у логору, за Немце. Више волим да је теби дам него да је други, ко зна какви људи – однесу“.

Мој отац га је уверавао да њега неће нико дирати јер је био поштен човек и да су га зато Срби волели. И рекао му је да му ништа из његовог дућана не треба.

Добродушни трговац Јакоб био је у праву. Из логора је депортован у Немачку, где се, као добар и способан радник, брзо ситуирао.

Петнаест година касније доброћудни Јакоб је послao пакет свакојаке робе Рускоселцу Марку Рогану који је колонизацијом, 1922. године, дошао у Руско Село и станововао недалеко од Јакобовог дућана.

Благотворни трговац Јакоб је један од оних немачких дућанција о којима пише Љубиша Раушки.

Мало је данас живих Немаца који су некада били житељи Војводине. Они који још нису душу Богу предали с разлупаним сећањима тугују за својим старим завичајем. Многе је носталгија довела да обиђу затрвена гробља својих предака, да се подсете на детињство и младост, да виде свој некада драги обзор.

Љубиша Раушки рукописом „Немачки трговци из Велике Кикинде и околних села“ казује значајне податке о велиокикиндским Швабама које је Марија Терезија у Панонију населила. Они су са собом донели многе Мађарима, Румунима и Србима непознате, добре, навике и новине у раду и животу. Тако су обогатили цивилизацијске токове овог обзора.

Сатана, звани Хитлер, неке овдашње Немце је завео фашистичком идеологијом. Након Фирерове пропasti безмalo сви Немци су спроведени у логоре и пртерани из Југославије. Многи кривци су убијени, многи правди измакли, а неки су стрељани иако у току рата душу и руке нису испрљали. Млинар Кади, из Масторта (Нових Козараца), помагао је брашном сиромашне Србе да не умру од глади... Нико не зна да се неком замерио, али му је, ипак, нека српска рука живот узела. Зар није и споменути трговац Јакоб био једнако алтриу-тиван, дарежљив Швабо? Памтим и ја неке Немце из

Руског Села који су били слични карактери овој двојици, а који су доживели злу судбину једног или другог споменутог стра-далника.

Мој отац је и од немачких трговаца тобу куповао, али ни са једним велетрговцем никада није био у спору... Уста су му била пуна хвала на рачун њихове пословности и педантности. И – поштења!

Љубиши Раушком мир у срцу није хтео кад год би о невино страдалим Немцима мислио. Њихове мирисе баштованлука у своју љубав је као дете уселио, њиховим тужним шепатима у логорима, њиховим сузама, страхом искакалим, добро је наливен. Шездесет пет година њиховог прогонства он опипава податке на којима се врпљи истина. Сада му о трговцима прича хоће, други пут ће о кафанама, па о учитељима, поповима, баштованима, велепоседницима, уметности... и тако редом о траговима једног народа који је свим нацијама Паноније ум раздрмавао, корисне новине усељавао и руке већем и разумнијем раду привикавао. Највише им је указивао на ћуди злаћане земље банатске. Они су је ревносно умом и знојем обрађивали и култивисали.

Љубиша Раушки овим текстом открива и себе у њиховом огледалу. Давни мрак очи му отворио па му срце убрзано, са саучешћем,

квртоточи. Тако им је парастос дао. Билансирао је оно што је потребно историји. Тада је посао, не улазећи у шире анализе, педантно и сликовито, добро и систематично обавио. Штета је да су овде изостали трговци и дуђани у Накову. Да је још више илустрованог материјала, нарочито фотографије, ова публикација би била ауторов пун погодак. Али, и оваква – она је погођен циљ.

Са овим дуђанима и трговцима хоће корак у будућност и све друге духовне вредности „српских Шваба“. Веријем да ће аутор, навикнут на истраживање и стваралаштво, преломити нестрпљиву и дugo недотакнуту тишину тачним подацима новог текста. То треба и нашој и немачкој историографији. То ће бити упаљена свећа онима који су некада овде са нама живели. Данас ветар из тамних дубина шуми и вртложи њихове јецаје над заораним гробовима и гробљима, са којих су, давно, нестале мермерне плоче и крстаче.

Љубиша Раушки је значајне податке домакнуо будућности, да не би промахнули, да не би потонули, да се не би изгубили. То је урадио умешно, својим благотворним духом.

У Кикинди, 30.јун 2011. Спасоје ГРАХОВАЦ
њижевник